

Stockholm den 20 mars 2026

R-2026/0516

Till Socialdepartementet

S2026/00342

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 23 februari 2026 beretts tillfälle att yttra sig över utkast till lagrådsremiss Elektronisk övervakning - ett verktyg för socialtjänsten till skydd för barn och unga.

Sammanfattning

Advokatsamfundet avstyrker förslaget i dess helhet.

Advokatsamfundet hänvisar till de synpunkter som anfördes gällande förslaget om införande av en lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (nedan kallad LIV)¹. Förslaget avseende LIV innefattar bl.a. införande av elektronisk övervakning. Advokatsamfundet avstyrkte förslaget i dess helhet och samma kritik som redovisades i tidigare remissyttrandet görs även gällande här.

Av Advokatsamfundets tidigare remissyttrande följer att förslag om elektronisk övervakning av barn som fyllt 15 år innebär ett stort ingrepp i den enskildes personliga integritet. I utkast till lagrådsremiss föreslås denna åldersgräns sänkas till 13 år.

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 17 mars 2025 över departementspromemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30).

Sverige har antagit Barnkonventionen som lag vilket förtydligar vikten av barnrättsperspektiv i alla frågor som berör ett barns situation. Skyddet för den personliga integriteten följer både av regeringsformen och internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Elektronisk övervakning och begränsning av barns rörelsefrihet framstår inte som en proportionerlig förebyggande insats utan snarare en disciplinär och repressiv insats, som i hög grad riskerar att stå i strid med grundläggande fri- och rättigheter.

Elektronisk övervakning i barnets egna hem innebär i praktiken att barnet ska kunna sättas i husarrest och att även barnets föräldrar ska tvingas till att installera elektronisk övervakningsutrustning i hemmet. Enligt utkastet till lagrådsremiss ska övervakningen inte heller ha någon yttre tidsbegränsning och därmed kan övervakningen i teorin pågå i flera år.

Om förändringar i lagstiftningen övervägs som innebär så omfattande intrång i enskildas personliga integritet och självbestämmande, behöver regelverket vara proportionerligt och baserat på vetenskap och tillgänglig kunskap om vad som kan göra mesta möjliga nytta på individnivå. När förändringar i lagstiftningen övervägs gällande ingripande åtgärder för barn från 13 års ålder måste det ställas mycket höga krav på evidensbaserade avväganden.

I Danmark infördes år 2010 en laglig möjlighet till elektronisk övervakning för efterlevnad av barn- och ungdomsföreläggande för barn från 15 års ålder, men insatsen krävde fortfarande samtycke från barnet och från vårdnadshavarna.

År 2012 upphävdes emellertid den lagstiftning i Danmark som möjliggjorde elektronisk övervakning, då den inte ansågs kunna "ersätta en konsekvent pedagogisk omsorg från stabila vuxna". I utkast till lagrådsremiss saknas helt hänvisning till vetenskapligt belagd kunskap som visar att elektronisk övervakning skulle vara en skyddsåtgärd för barn och unga som skulle uppnå positiva resultat för individen.

Den 1 juli 2025 trädde en ny socialtjänstlag i kraft, där socialtjänstens uppdrag att arbeta förebyggande och kunskapsbaserat förtydligats. Målsättningen med den nya socialtjänstlagen är att flytta fokus från reaktiva insatser till tidigt stöd. Vidare betonas stärkt rätt för barn i enlighet med Barnkonventionen.

Utgångspunkten för den nya socialtjänstlagen är att socialtjänstens grundläggande uppdrag bygger på samtycke, tillit och motivation. Förslaget om införande av elektronisk övervakning av barn och unga går, enligt Advokatsamfundet, emot socialtjänstens grundläggande uppdrag, eftersom tonvikten vid övervakning ligger på tvång och kontroll och inte förtroendeskapande insatser.

Advokatsamfundet delar förslagens uppfattning att socialtjänstens förebyggande insatser behöver anpassas och effektiviseras för att möta det ökande antalet barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet eller rekryteras till gängkriminalitet. Ny lagstiftning som riskerar att stå i strid med den nyligen införda socialtjänstlagen bör emellertid inte införas innan de nya arbetssätten hos socialtjänsten har kunnat utvärderas.

Mot bakgrund av de erfarenheter som finns från Danmark, avsaknad av vetenskapligt belagd kunskap samt då kontroll och elektronisk övervakning av barn utan samtycke kan anses stå i strid med såväl regeringsformen, Europakonventionen som Barnkonventionen, avstyrker Advokatsamfundet förslaget.

Synpunkter

6.1 Förvaltningsrätten ska efter ansökan av socialnämnden pröva frågor om elektronisk övervakning

Advokatsamfundet vidhåller den uppfattning som redovisats i tidigare remissyttrande att förvaltningsdomstol ska pröva frågor om rätt till elektronisk övervakning om sådan införs. Som flera remissinstanser anfört skulle det kunna leda till godtyckliga bedömningar och äventyra rättssäkerheten om socialnämnden skulle fatta beslut om elektronisk övervakning. Det skulle även riskera att urholka förtroendet för socialtjänsten.

6.3 Förutsättningar för när elektronisk övervakning får beslutas

I utkastet till lagrådsremiss föreslås att elektronisk övervakning får beslutas ”om det finns skäl att anta” att barnet eller den unge inte kommer att följa en föreskrift eller om övervakningen behövs för att förhindra eller förebygga att barnet eller den unge involveras i eller ägnar sig åt brottslig verksamhet.

Advokatsamfundet anser att beviskravet ”skäl att anta” är ett allt för lågt ställt beviskrav för att besluta om en så ingripande åtgärd som elektronisk övervakning. Vid

bedömning av om det föreligger skäl för tvångsvård enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), krävs att det föreligger en ”påtaglig risk” för att den unges hälsa eller utveckling skadas.

Beviskravet för när elektronisk övervakning får beslutas om, bör inte sättas lägre än att det finns en ”påtaglig risk” för att föreskrift inte kommer att följas eller att det finns risk för involvering i brottslig verksamhet. Detta för att markera att det krävs en konkret och väl underbyggd riskbedömning.

6.4 Åldersgräns för elektronisk övervakning

I fråga om åldersgräns för elektronisk övervakning föreslås i utkastet till lagrådsremiss att gränsen ska vara 13 år. Detta är ett avsteg från promemorians förslag om 15 års åldersgräns. Sänkningen av åldersgräns till 13 år synes vara sammankopplad med förslag om sänkt straffbarhetsålder till samma åldersgräns.

Advokatsamfundet har avstyrkt förslaget om sänkt straffbarhetsålder till 13 år.² Av samma skäl som anförts i Advokatsamfundets tidigare yttranden gällande sänkt straffbarhetsålder till 13 år, bör inte en åldersgräns om 13 år för elektronisk övervakning införas. Barn under 15 år har inte uppnått tillräcklig mognad för att förstå konsekvenser av sitt handlande och införande av elektronisk övervakning för barn under 15 år skulle riskera att leda till förvärrad marginalisering och försämrad social utveckling.

6.5 Ett beslut om elektronisk övervakning ska gälla omedelbart och för viss tid

I utkastet till lagrådsremiss föreslås att rätten ska kunna besluta om att elektronisk övervakning för högst tre månader i taget, men utan någon yttre begränsning i tid. Huvudregeln ska också vara att rättens beslut gäller omedelbart.

Advokatsamfundet vill betona att utkastet till lagrådsremiss i teorin innebär att ett barn ska kunna ha elektronisk övervakning från 13 års ålder till dess att barnet blivit vuxet, med förlängning tre månader i taget utan karenstid. En sådan ordning är allt för långtgående och rättsosäker, då övervakningen kan riskera att bli en permanent lösning under många år för att begränsa barnets eller den unges rörelsefrihet.

² Se Advokatsamfundets remissyttrande den 12 november 2025 över utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott. Advokatsamfundet hänvisar i detta sammanhang även till Lagrådets avstyrkande av förslaget i sitt yttrande den 12 mars 2026.

Eftersom elektronisk övervakning enligt förslaget ska vara en förebyggande åtgärd, som syftar till att få barnet eller den unge att efterfölja en föreskrift, kan det inte anses föreligga ett sådant akut behov av insatsen att rättens beslut som huvudregel ska gälla omedelbart.

6.6 Innehållet i en ansökan om elektronisk övervakning

I utredningen om stärkt barnrättsperspektiv i LVU (i betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga, SOU 2026:8) ingår förslag om att det ska bli tydligare vad som krävs för att ett omhändertagande ska upphöra.

I utkastet till lagrådsremiss anges inte att ansökan om elektronisk övervakning även ska innehålla uppgift om vad som krävs för att övervakningen ska upphöra.

Advokatsamfundet vill framhålla att uppgift om vad som krävs för att en ingripande åtgärd ska upphöra bör vara obligatoriskt redan i ansökan.

6.12 Offentligt biträde, barns rätt att föra talan och ställföreträdare

I utkastet till lagrådsremiss anförs att offentligt biträde ska förordnas i mål om elektronisk övervakning, men att offentligt biträde inte ska förordnas om det måste antas att behov av offentligt biträde saknas. Vidare föreslås att gemensamt ombud ska kunna förordnas för barnet eller den unge och dennes vårdnadshavare om det inte finns motstridiga intressen mellan dem.

Advokatsamfundet anser inte att det bör finnas något undantag från huvudregeln att offentligt biträde ska förordnas för parterna. Det bör inte heller framgå att gemensamt ombud ska kunna förordnas, då det inte är möjligt att i inledningsskedet överblicka om motstridiga intressen kan komma att uppstå mellan parterna.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander